

УДК 35:172.16:001.38

М. Пашковська

ПОНЯТТЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ В СУЧАСНІЙ НАУЦІ “ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ”

Розглянуто сучасні підходи зарубіжних і українських вчених до трактування поняття “транспарентність”. Визначено основні особливості тлумачення транспарентності в науці “Державне управління”. На основі проведеного аналізу запропоновано авторське тлумачення поняття “транспарентність”.

Ключові слова: транспарентність, прозорість, відкритість, гласність, доступ до інформації, громадська участь, відкриті зустрічі, інформаторство.

Поняття “транспарентність” є відносно новим для вітчизняної науки та суспільно-політичного життя. Проблема забезпечення належного рівня транспарентності постала актуальною для України після розпаду СРСР та здобуття незалежності. Так, з часом про транспарентність органів державної влади почали говорити як про одну із засадничих умов утвердження демократії в Україні.

Термін “транспарентність” часто використовується у наукових та публіцистичних статтях, концепціях, стратегіях розвитку, програмах діяльності, проте цілісного теоретичного обґрунтування поняття фактично не здійснювалося. Тоді як для проведення емпіричних досліджень та вирішення проблем забезпечення належного рівня транспарентності органів державної влади та органів місцевого самоврядування насамперед необхідно створити наукове підґрунтя, сформулювати понятійний апарат щодо визначення сутності транспарентності. Тим більше, що в умовах сучасних перетворень у різних сферах, зокрема в державному управлінні, традиційні підходи до розуміння окремих явищ зазнають змін, що, безперечно, стосується і транспарентності.

До дослідження різних аспектів транспарентності зверталися чимало вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, проблематика транспарентності досить повно висвітлена у працях саме зарубіжних дослідників – Г. Пизіної, С. Сергеєва, П. Манченко, М. Івоніна, М. Баухр, К. Худа, Н. Насірітуосі, Х. Парка, Д. Кауфманна, Д. Альга, Р. Лоурі, С. Пьотровські, М. Грімес.

Проблематика транспарентності знаходиться в площині досліджень і міжнародних неурядових організацій, таких як Transparency International чи Мережа ООН із питань державного управління (UNPAN).

Серед вітчизняних науковців досліджували транспарентність Е. Афонін, Н. Грищенко, Н. Гудима, І. Ібрагімова, Є. Тихомирова. Проте здебільшого дослідження вчених стосувалися практичних аспектів забезпечення транспарентності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Тоді як проблематика розкриття сутності транспарентності та формування теоретичних основ дослідження залишаються не достатньо розкритими.

У зв’язку з вищенаведеним постає необхідність здійснення аналізу існуючої бази розуміння сутності транспарентності, як вітчизняних, так і закордонних вчених, враховуючи наукові напрацювання та практичний досвід.

Мета статті є здійснення комплексного аналізу існуючої теоретичної бази дослідження сутності транспарентності та вироблення чіткого підходу до тлумачення терміна “транспарентність”.

З часом поняття “транспарентність”, яке було вироблено в зарубіжній політичній науці, стає все частіше вживаним і серед вітчизняних науковців, управлінців, громадськості. Теоретичні та практичні аспекти транспарентності є предметом дослідження у таких дисциплінах, як державне управління, політологія, юриспруденція, філософія, соціологія, що свідчить про мультидисциплінарну проблематику цього явища та формує певні особливості у дослідженні.

Насамперед необхідно згадати, що термін “транспарентність” походить з англійської мови (“transparency”). У тлумачних словниках англійської мови, таких як Оксфордський словник [1], словник Longman [2], он-лайн словник англійської мови Вебстера [3], передусім подається трактування транспарентності як певного явища в фізиці, а от подальші тлумачення розкривають “транспарентність” як властивість бути явним чи легким для розуміння. Суспільно-політичне ж значення транспарентності ґрунтовніше почали вивчати в американській науці, пізніше в європейській.

Американський вчений К. Худ стверджує, що термін “транспарентність” у відношенні до державного управління вперше був вжитий відомим філософом і правознавцем Дж. Бентамом у 1790-х рр. у контексті прозорого управління або гласності (transparent-management or publicity) [4]. Увага до транспарентності як поняття суспільно-політичного певною мірою пов’язана із схваленням королем Швеції Густавом III у 1766 р. Закону “Про свободу видань”, який пізніше став частиною шведської конституції. Проте з того часу проблема транспарентності фактично не піднімалася до 1980-х рр., коли у світі розпочався процес правової регламентації положень щодо забезпечення свободи слова, доступу до державних рішень, розповсюдження інформації органами влади, тощо, що знайшло відображення у прийнятих нормативно-правових актах низкою країн.

Дослівний переклад на українську мову терміна “transparency” означає “прозорість”. Саме поняття “прозорість” є не новим для вітчизняного наукового дискурсу та часто вживається як науковцями, так і практиками. До того ж, поряд з прозорістю у науковій, публіцистичній літературі, нормативно-правових актах, ділових документах вживаються терміни “відкритість”, “гласність”, “підзвітність”, які подекуди навіть розглядаються як синоніми, що створює деяку термінологічну невизначеність та плутанину у розкритті сутності зазначених категорій. Водночас все частіше українськими науковцями та практиками застосовується саме термін “транспарентність”, що продукує певний науковий дискурс навколо цього поняття.

У працях як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників суспільно-політичних наук аналіз терміна “транспарентність” має певну специфіку.

На нашу думку, у вітчизняному науковому просторі можна виокремити певні особливості у дослідженні сутності транспарентності, які є визначальними у формуванні понятійного апарату у даному напрямку.

По-перше, фактично сформувався підхід, прихильники якого вважають, що поняття “транспарентність” об’єднує в собі такі категорії як: “прозорість” (англ. – “transparency”), “відкритість” (англ. – “openness”), “гласність” (англ. – “publicity”).

Зазначену позицію підтримують українські дослідники Е. Афонін та О. Суший, які у своїй праці “Транспарентність влади в контексті європейської інтеграції України:

конспект лекції до короткотермінового семінару в системі підвищення кваліфікації кадрів” зазначають, що “у сучасній вітчизняній літературі поняття “транспарентність” змістовно поєднало у собі як “прозорість”, так і “відкритість”, до того ж часто ці терміни вживаються поряд з поняттями “гласність” та “публічність” [5].

Е. Афонін та О. Суший сходяться на думці, що “транспарентність” – це засадна властивість політичної влади, яка забезпечує розвиток демократії, громадянського суспільства шляхом відкритості дій різних гілок влади, процедури прийняття політичних рішень та активізації суспільного контролю над діяльністю органів державної влади та управління” [6]. А такі поняття, як “прозорість”, “відкритість”, “гласність” є певними атрибутивними ознаками (характеристиками) транспарентності.

До цього напрямку трактування транспарентності в українському науковому колі можна віднести і результати досліджень О. Крет. На думку дослідниці, саме термін “транспарентність” дає можливість комплексно розглянути проблему і розмежувати низку термінів, близьких, але не тотожних йому. Аналізуючи термін “транспарентність”, автор застосовує підхід, який дозволяє визначити транспарентність державної влади як відкритість, прозорість, гласність, публічність і підзвітність процесу формування, розвитку та функціонування органів державної влади різного рівня та процесу прийняття ними рішень [7].

В даному контексті, хоча і з певними особливостями, аналізує значення терміна “транспарентність” українська дослідниця Є. Тихомирова, яка цим терміном називає “прозорість” і об’єднує його з терміном “відкритість”. Так, дослідниця вважає, що транспарентність і відкритість можна розглядати як: фактор демократичного розвитку; інструмент забезпечення підконтрольності влади; засіб підвищення активності громадян, їхньої свідомості і політичної культури; результат розвитку комунікацій між різними учасниками демократичного процесу; форму реалізації права громадян на повну й об’єктивну інформацію [8].

По-друге, серед українських дослідників поширене розуміння “транспарентності” пов’язано з правом громадян на доступ до інформації про діяльність органів влади та місцевого самоврядування. Зокрема, такої думки дотримується Н. Грищенко, яка головною умовою забезпечення транспарентності (йдеться про виконавчу владу) вважає саме доступ до інформації [9]. Проте таке трактування транспарентності є дещо дискусійним. Зокрема, це тлумачення піддається критиці Е. Афоніним та О. Сушієм. Адже згадана позиція дещо звужує та применшує значення транспарентності, не враховує усіх складових цього поняття. Особливо це стосується держав з глибокими демократичними традиціями, де транспарентність має значно ширшу сферу поширення.

По-третє, окрему групу становлять відчизняні науковці, котрі розглядають прозорість, відкритість та гласність як окремі, не тотожні категорії, які характеризують певні напрями у функціонуванні органів державного управління, хоча й безперечно мають спільні точки перетину. За цього дослідники не звертаються до категорії транспарентності.

Український науковець В. Мельниченко вбачає основну відмінність принципів прозорості та відкритості у тому, що прозорість державної політики характеризується пасивністю споглядання інформації громадянами та їхніми об’єднаннями, а відкритість передбачає можливість активних дій цих суб’єктів щодо політики [10].

Розмежовує поняття і Н. Гудима, яка відкритість і прозорість розглядає як певні принципи функціонування органів державного управління. Так, на думку дослідниці,

принцип відкритості державної влади можна визначити як її обов'язок із забезпечення можливості вільного доступу громадян до здійснення управління державними справами. Своєю чергою, принцип прозорості полягає у встановленні органами державного управління умов, що забезпечують залучення громадян та інших об'єктів управління до прийняття управлінських рішень за рахунок створення і гарантування високого рівня їх обізнаності [11].

Інша українська дослідниця Т. Андрійчук розглядає принцип прозорості в контексті комунікації органів державної влади з громадськістю, який полягає у формуванні розуміння населенням усіх аспектів діяльності органів державної влади [12].

З цієї позиції досліджує прозорість І. Ібрагімова. Дослідниця вважає прозорість основою для забезпечення діалогу влади з громадськістю на всіх етапах прийняття рішень і постійний доступ до інформації про діяльність органів державної влади та їхніх посадових осіб, згідно із нормами чинного законодавства [13].

Змістовне дослідження феномена транспарентності потребує звернення не тільки до праць вітчизняних вчених, але й детального аналізу закордонних доробків. Зокрема, на пострадянському просторі неабиякий інтерес до досліджень проблематики забезпечення транспарентності у діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування виявляють російські науковці.

Так, значний вклад у дослідження сутності транспарентності зробила російська дослідниця Г. Пизіна. Доцільно зазначити, що науковець вивчає проблему транспарентності в межах політологічних досліджень і розглядає транспарентність як один із інструментів демократії. Г. Пизіна визначає транспарентність як базову характеристику виконавчої влади, яка забезпечує розвиток демократії, громадянського суспільства шляхом відкритості виконавчої влади, процедури прийняття політичних рішень і активізації громадського контролю над діяльністю органів влади [14]. Також, на думку дослідниці, атрибутивними характеристиками транспарентності є відкритість, прозорість, гласність. А рівень транспарентності багато в чому залежить від політичної культури та зацікавленості суб'єктів і об'єктів управління в транспарентних взаємовідносинах із громадянами. Таке бачення Г. Пизіної дозволяє віднести її до науковців, що вбачають у транспарентності певне засадниче поняття, яке в собі поєднує низку інших.

Також тісно пов'язує демократію і транспарентність С. Сергєєв. Дослідник зауважує, що транспарентність найчастіше розуміється як "прозорість" чи "відкритість", проте в політологічному вимірі включає в себе дві пов'язані складові: здійснення громадського контролю в обов'язковому поєднанні з можливістю громадян легально впливати на органи влади, інститути і процедури, пов'язані з прийняттям рішень [15].

Інший російський дослідник П. Манченко вважає транспарентність публічної влади не тільки політичним чи соціальним явищем, а й конституційно-правовим феноменом. Науковець побить висновок, що зміст транспарентності полягає не тільки в інформуванні громадян про діяльність органів влади, а її можливо розглядати як: організаційно-правову гарантію народовладдя; конституційно-правовий принцип організації і діяльності органів публічної влади; соціане благо, необхідне кожному в демократичній державі [16]. Необхідно додати, що поряд із терміном "транспарентність" дослідник вживає термін "відкритість", що вказує на ототожнення автором цих двох понять.

М. Івонін досліджує прозорість державного управління в рамках соціологічної науки. Дослідник називає прозорість “обов’язковим атрибутом державного управління” та виділяє два її типи: прозорість об’єкта управління і прозорість суб’єкта управління, яка своєю чергою поділяється на внутрішню (доступність інформації про суб’єкт управління для нього ж) і зовнішню (доступність інформації про суб’єкт управління для громадськості) [17].

Потрібно додати, що серед науковців країн Європейського Союзу, США, інших держав теж не існує єдиного підходу у тлумаченні терміна “прозорість”.

Безперечно, цікавими для аналізу є напрацювання американських науковців, які зробили значний вклад у вивчення теоретичних та практичних аспектів прозорості у різних сферах суспільного життя.

Серед американських вчених поширена думка, що дослідження, пов’язані з прозорістю, мають певні труднощі, які, насамперед, полягають у не до кінця сформованому понятійному апараті. Такої думки дотримуються М. Баухр і Н. Насірітосі. На сьогодні, прозорість стала предметом значної кількості досліджень у різних площинах, зокрема таких, як міжнародна безпека, ефективність управління, теорія переговорів тощо, проте досліджень безпосередньо розкриття сутності поняття “прозорість” є обмаль, вважають вчені [18].

Аналізуючи різні підходи у трактуванні сутності прозорості К. Худ пропонує тлумачити її як право і можливість громадян (чи організацій) доступу до державної інформації та інформації про органи влади [19]. Подібне визначення, запропоноване ще у 1999 р., використовує і Мережа ООН з питань державного управління (UNPAN): “прозорість – це доступ громадян до інформації і сприяння у легкому розумінні громадськістю процесу прийняття управлінських рішень” [20].

Окреслене вище розуміння прозорості є найбільш поширене серед зарубіжних науковців та практиків. Свідченням цього є погляди, зокрема, Х. Парка, який в загальному прозорість тлумачить як відкритий потік інформації [21], Д. Кауфманна, котрий вважає, що прозорість означає збільшення потоку своєчасної та надійної економічної, соціальної та політичної інформації, яка доступна для всіх зацікавлених сторін [22], Д. Альта і Р. Лоурі, для яких прозорість проявляється у доступнішій та достовірнішій державній інформації [23] тощо.

Відомі дослідження стосовно різних аспектів прозорості американської дослідниці С. Пьотровськи, яка вживає поняття “державна (урядова) прозорість” (англ. – “governmental transparency”), найважливішим елементом якої є саме рівень доступу до державної інформації [24]. У своїх роботах дослідниця виділяє декілька механізмів, які допомагають забезпечувати прозорість державних органів: доступ до публічної інформації шляхом подання запитів, розкриття (розповсюдження) інформації органами влади, проведення відкритих зустрічей, інформаторство (whistleblowing).

Ґрунтовним дослідженням прозорості є робота американських науковців “Путівник до оволодіння прозорістю”. Вчені стверджують, що прозорість передбачає створення (формування) максимально зрозумілого процесу управління та прийняття рішень, що своєю чергою дасть змогу залучати громадськість до діяльності органів влади. Водночас дебати навколо прозорості дозволяють виокремити декілька її вимірів. По-перше, прозорість можливо розглядати як принцип (as a principle), в такому випадку основна увага приділяється тому, що органи влади повинні прагнути зробити для того, щоб їх діяльність була прозорою. По-друге, як діяльність

(as a practice), яка передбачає конкретні дії, які дозволяють органам влади стати більш прозорими за допомогою, наприклад, удосконалення комунікації. У підсумку, дослідники зазначають, що прозорість – це комплексне поняття (явище), що передбачає зростання відкритості органів державної влади, доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень, а також формування прозорої діяльності для своїх працівників шляхом полегшення доступу до інформації, обміну знаннями та співробітництва [25].

Цікавим є підхід М. Баухр та М. Грімес, які наголошують, що, аналізуючи прозорість, важливо відкидати інші аспекти “доброго урядування”, такі як механізми підзвітності чи політичної участі. Натомість, складовими прозорості є: державна (урядова) відкритість (government openness), захист інформаторів (whistleblower protection) і гласність (publicity) [26].

Висновки

Таким чином, цілком очевидно, що більшість науковців вважають прозорість однією з основних засад демократичного розвитку держав в сучасному світі. Проте, не зважаючи на значну кількість досліджень різних аспектів прозорості, науковці продовжують активно дискутувати щодо визначення сутності прозорості, сфер її поширення, шляхів і механізмів забезпечення в діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування.

З огляду на позиції вищезгаданих науковців, можемо зробити висновок, що для розкриття сутності прозорості неможливо обмежитися рамками тільки одного теоретичного підходу. Так, концептуальне обґрунтування прозорості вітчизняними та закордонними вченими можна звести до декількох позицій.

Найчастіше прозорість отожднюють із можливістю громадськості безперешкодного доступу до публічної інформації. Але такий підхід є дещо обмеженим, оскільки зачіпає лише один із аспектів прозорості, а саме забезпечення належного рівня відкритості органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Також частина дослідників є прихильниками позиції, яка дозволяє розглядати прозорість як основу для налагодження ефективної комунікації між громадськістю і органами державної влади. Проте зазначене трактування прозорості теж не розкриває всіх сторін цього явища.

На нашу думку, достатньо повним є підхід науковців, які розглядають прозорість як засадниче поняття, яке у собі в тісному взаємозв'язку поєднує декілька категорій, таких як: прозорість, відкритість, гласність, громадську участь тощо, які визначають форми та способи функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування у демократичній державі.

Зазначений підхід до аналізу сутності прозорості потрібно означити як комплексний. Звідси, враховуючи все вищезазначене, можна сформулювати наступне інтегративне визначення: прозорість – це сукупність компонентів, які формують належний рівень розуміння та обізнаності громадян щодо різних аспектів діяльності органів влади, а також забезпечують права та можливості доступу до інформації, участі у роботі органів влади, впливу на прийняття рішень та контролю за діяльністю посадових осіб. А задля забезпечення відповідного рівня прозорості в діяльності органів влади та органів місцевого самоврядування застосовуються різноманітні механізми та інструменти.

Безперечно, сутність транспарентності як суспільно-політичного явища, шляхи і конкретні механізми її забезпечення можуть із часом змінюватися та наповнюватися новим змістом. Адже забезпечення транспарентності в діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування є складним системним процесом, що потребує постійного удосконалення, з огляду на виклики, які постають перед органами державної влади та громадськістю.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі полягають у дослідженні конкретних механізмів та інструментів забезпечення транспарентності в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Література

1. Oxford Advanced Learner's Dictionary [Text] / ed. J. Crowther. — Oxford : Oxford University Press, 1998. — P. 1271.
2. Longman Active Study Dictionary // Pearson Humanities / Linguistics [Text]. — 3rd ed. — [S. p. : s. n.], 1998. — P. 710.
3. Merriam-Webster learner's Dictionary [Electronic resource]. — Access mode : <http://www.learnersdictionary.com/search/transparency>.
4. Hood Ch. Transparency in historical perspective / Ch. Hood // Transparency: The Key to Better Governance [Text] / Ch. Hood, D. Heald. — Oxford : Oxford University Press, 2006. — P. 3—23.
5. Транспарентність влади в контексті європейської інтеграції України [Електронний ресурс] : консп. лекц. до короткотерм. семін. в системі підвищення кваліфікації кадрів / уклад. : Е. А. Афонін, О. В. Суший. — К. : НАДУ, 2010. — 48 с. — Режим доступу : <http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/transparentnist.pdf>.
6. Там само. — С. 5, 6.
7. Крет О. В. Інституалізація транспарентності державної влади [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. політ. наук : спец. 23.00.02 / О. В. Крет ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. — Чернівці : [б. в.], 2010. — 20 с.
8. Тихомирова Є. Б. Транспарентність і відкритість діяльності влади та шляхи їх забезпечення / Є. Б. Тихомирова // Наукові записки. НаУКМА. Політологія [Текст]. Т. 20. — К. : Видавничий дім “KM Academia”, 2002. — С. 39 — 43.
9. Грищенко Н. Транспарентність влади: нема патрициїв – нема васалів / Н. Грищенко // Віче [Електронний ресурс]. — 2008. — № 11. — Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/982>.
10. Андрійчук Т. Принцип прозорості комунікації органів державної влади з населенням: понятійно-концептуальне бачення / Т. Андрійчук // Вісник книжкової палати [Електронний ресурс]. — 2009. — № 4. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vkp/2009_4/st11.pdf.
11. Гудима Н. В. Принципи відкритості і прозорості в діяльності органів державного управління України [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 “теорія та історія державного управління” / Н. Гудима ; Інститут законодавства Верховної Ради України. — К. : [б. в.], 2008. — 22 с.
12. Андрійчук Т. Принцип прозорості комунікації органів державної влади з населенням: понятійно-концептуальне бачення / Т. Андрійчук // Вісник книжкової палати [Електронний ресурс]. — 2009. — № 4. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vkp/2009_4/st11.pdf.

13. Ібрагімова І. М. Прозорість влади. Основи забезпечення інформаційної взаємодії державних органів з громадськістю (презентац. схеми) [Текст] / І. Ібрагімова. — К. : ПРООН, 2002. — 30 с.

14. Пызина Г. В. Транспарентность исполнительной власти: сущность и механизмы реализации в современной России [Электронный ресурс] : автореф. дис. на стиск. уч. степ. канд. полит. наук : спец. 23.00.02 “политические институты, этнополитическая конфликтология, национальные и политические процессы и технологии” / Г. Пызина ; Российская академия государственной службы при Президенте РФ. — М. : [б. и.], 2006. — Режим доступа : inter.rags.ru/files/dissertation/53.doc.

15. Сергеев С. Г. Транспарентность внеконституционных политических институтов: особенности правового регулирования и реализации / С. Сергеев // Известия Саратовского университета [Электронный ресурс]. — 2010. — Т. 10. — Вып. 3. — С. 80—83. — (Серия “Социология. Политология”). — Режим доступа : http://www.sgu.ru/files/izvestia/full/2010_tom_10.3.21.pdf.

16. Манченко П. А. Транспарентность (открытость) деятельности государственной власти и местного самоуправления в Российской Федерации и государствах Европы / П. Манченко // Административное и муниципальное право [Электронный ресурс]. — 2012. — № 4. — Режим доступа : <http://justicemaker.ru/view-article.php?id=13&art=3431>.

17. Ивонин М. Ю. Транспарентность государственного управления как объект социологического исследования [Электронный ресурс] : автореф. дис. на соиск. уч. степ. канд. соц. наук : спец. 22.00.08 “социология управления” / М. Ивонин ; Новосибирский государственный университет экономики и управления. — Новосибирск : [б. и.], 2007. — Режим доступа : <http://www.nsuem.ru/science/dissovet/02/ivonin.pdf>.

18. Bauhr M. Transparency and Its Discontents. How IO Transparency Influences Domestic Resistance to Government Reforms [Electronic resource] : QoG Working Paper Series 2010:14 / M. Bauhr, N. Nasiritousi. — Gothenburg : University of Gothenburg, 2010. — 24 с. — Access mode : http://www.qog.pol.gu.se/digitalAssets/1350/1350167_2010_14_bauhr_nasiritousi.pdf.

19. Hood Ch. Transparency in historical perspective... — P. 3—23.

20. What is Transparency? [Electronic resource] : Presentation for ILEA Seminar (20 July 1999) / UNPAN. — Access mode : <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan012062.pdf>.

21. Park H. The roles of transparency and trust in the relationship between corruption and citizen satisfaction / H. Park, J. Blenkinsopp // International Review of Administrative Sciences [Text]. — 2011. — № 77 (2). — P. 254—274.

22. Kaufmann D. Voice or Public Sector Management? An Empirical Investigation of the Determinants of Public Sector Performance Based on a Survey of Public Officials in Bolivia [Electronic resource] / D. Kaufmann, G. Mehrez, G. Tugrul ; World Bank Institute. — Access mode : http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=316865.

23. Alt J. Transparency and Accountability: Empirical Results for Us States / J. Alt, R. Lowry // Journal of Theoretical Politics [Electronic resource]. — 2010. — № 22 (4). — P. 379—406. — Access mode : <http://jtp.sagepub.com/content/22/4/379>.

24. Piotrowski S. Measuring Municipal Transparency / S. Piotrowski, A. Bertelli // Paper prepared for the 14th IRSPM conference [Electronic resource]. — Bern : [s. n.], 2010. — Access mode : http://www.irspm2010.com/workshops/papers/31_measuringmunicipal.pdf.

25. A Guide to Owning Transparency. How Federal Agencies Can Implement and Benefit from Transparency [Text] / ed. by W. Burke with M. Teller. — Washington : Open Forum Foundation, 2009. — 88 p.

26. Bauhr M. What is Government Transparency? New Measures and Relevance for Quality of Government [Electronic resource] : QoG Working Paper Series 2012:16 / M. Bauhr, M. Grimes. — Gothenburg : University of Gothenburg, 2012. — 26 p. — Access mode : http://www.qog.pol.gu.se/digitalAssets/1418/1418047_2012_16_bauhr_grimes.pdf.

M. Pashkovska

**THE CONCEPT OF THE TRANSPARENCY
IN THE MODERN SCIENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION**

The modern approaches of foreign and Ukrainian scientists to defining the concept of the transparency are considered. The basic features of interpretations of the concept of the transparency are defined. The author’s interpretation of the concept of “transparency” has been offered on the basis of the made research.

Key words: transparency, openness, publicity, access to information, public participation, open meetings, whistleblowing.